ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою факультету
гуманітаристики, психології та спорту
27 серпня 2026 р., протокол № 8
Голова Вченої ради
_____Людмила МОГЕЛЬНИЦЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності С4 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Екстремальна психологія»
факультет гуманітаристики, психології та спорту
кафедра психології та соціального забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри психології
та соціального забезпечення
25 серпня 2026 р., протокол № 8

Завідувач кафедри
_____ Марина ОКСЮТОВИЧ

Гарант освітньо-професійної програми
_____ Марина ОКСЮТОВИЧ

Розробник: доктор економічних наук, професор, професор кафедри психології та соціального забезпечення МЕЛЬНИЧУК Дмитро

Житомир
2026 – 2027 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія управління» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності С4 «Психологія» освітньо-професійна програма «Екстремальна психологія» затверджена Вченою радою факультету гуманітаристики, психології та спорту від 27 серпня 2026 р., протокол № 8.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – **5**	Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика та інформація»	Обов'язкова
Модулів – **1**	Спеціальність: С4 «Психологія»	**Рік підготовки:**
Змістових модулів – **2**		3-й
Загальна кількість годин – **150**		**Семестр**
		6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – **4,0** самостійної роботи студента – **5,4**	Освітній ступінь: «бакалавр»	**Лекції**
		32 год.
		Практичні, семінарські
		32 год.
		Лабораторні
		– год.
		Самостійна робота
		86 год.
		Індивідуальні завдання
		Вид контролю: екзамен

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 43 % аудиторних занять, 57 % самостійної та індивідуальної роботи.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Психологія управління» є формування в майбутніх психологів системного уявлення про психологічні закономірності управлінських відносин і управлінської діяльності, про соціально-психологічні процеси в трудовому колективі та організації, а також практичних умінь аналізувати управлінські ситуації, взаємодіяти з колективом, будувати ділове спілкування та зберігати психічну рівновагу в управлінській діяльності, зокрема в умовах підвищеного навантаження, ризику й невизначеності.

Предметом дисципліни є психологічні закономірності, механізми й чинники управлінських відносин та управлінської діяльності, особливості особистості керівника, соціально-психологічні процеси в трудовому колективі й організації, а також психологічні засоби підвищення ефективності управління.

Завданням вивчення дисципліни «Психологія управління» є:

– ознайомлення здобувачів освіти з предметом, об’єктом, завданнями та науковими школами психології управління, її місцем у системі психологічних наук;

– розкриття психологічних закономірностей управлінського процесу й управлінських відносин, особливостей особистості керівника та стилів управління;

– формування розуміння соціально-психологічних механізмів функціонування трудового колективу, управлінських впливів і формування сприятливого психологічного клімату;

– висвітлення психологічних засад організаційної поведінки, ділового спілкування, переговорів і публічного виступу;

– опанування методів соціально-психологічного дослідження в управлінні та способів використання його результатів;

– формування навичок психогігієни, профілактики стресу й психічного перевантаження, уявлень про функції психологічної служби організації та про особливості управління в екстремальних ситуаціях.

Відповідно до стандарту вищої освіти України з галузі знань С «Соціальні науки, журналістика та інформація», спеціальності С4 «Психологія», змісту освітньо-професійної програми, опанування навчальної дисципліни «Психологія управління» забезпечуватиме формування інтегральної компетентності та таких загальних (ЗК) і спеціальних (СК) компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими таких програмних результатів навчання освітньо-професійної програми «Екстремальна психологія»:

Програмні результати навчання (РН):

РН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв’язання.

РН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв’язання.

РН12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.

РН13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

РН14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Тема 1. Психологія управління як прикладна галузь психологічних знань (СК1, СК3, РН1).

Розвиток психології та еволюція підходів до її об'єкта пізнання. Диференціація психологічних знань: фундаментальні та прикладні галузі. Психологія управління, її предмет, об'єкт і завдання. Місце психології управління в системі психологічних наук, зв'язок із соціальною психологією, психологією праці, організаційною психологією, психологією особистості та менеджментом. Роль і місце практичної психології в управлінні організованою діяльністю людей. Принципи й методи психології управління.

Тема 2. Наукові школи психології управління та психологічні аспекти організованої діяльності (СК1, СК3, РН1).

Характеристика провідних шкіл психології та їх внеску в розвиток психології управління: наукове управління Ф. Тейлора, адміністративна школа А. Файоля, школа людських відносин Е. Мейо, поведінкові науки, ситуаційний підхід. Характеристика суміжних галузей психології. Психологічні аспекти організованої діяльності людей. Організація як соціальна система: цілі, структура, ролі, формальні й неформальні відносини. Сучасні тенденції розвитку психології управління: людиноцентричність, гнучкі організаційні форми, управління в умовах невизначеності та воєнного стану.

Тема 3. Управлінський процес і управлінські відносини (ЗК6, СК1, СК3, РН1, РН9).

Ознаки, форми, функції та принципи управлінського процесу. Прості та складні системи управління. Управлінські відносини як категорія психологічної науки. Принципи й психологічні закономірності управлінських відносин. Структура діяльності керівника, її складові та їх психологічний контекст: планування, організація, мотивація, контроль. Прийняття управлінських рішень: психологічні чинники, типові помилки.

Тема 4. Фундаментальні психологічні закони управління (ЗК6, СК1, СК3, РН1, РН9).

Сутність та характеристика фундаментальних законів психології управління: закону невизначеності відгуку, закону неадекватності відображення людини людиною, закону неадекватності самооцінки, закону розщеплення змісту управлінської інформації, закону самозбереження, закону компенсації. Прояви й наслідки психологічних закономірностей управлінської діяльності. Закони

Паркінсона, принцип Пітера та закони Мерфі як описи типових організаційних ефектів, межі їх застосування.

Тема 5. Особистість як суб'єкт управління: теорії особистості (СК1, СК3, РН1).

Проблема особистості як центральна проблема психології. Аспекти детермінації особистості в структурі психологічних знань. Періоди дослідження особистості: філософсько-літературний, клінічний та експериментальний. Становлення та характеристика окремих теорій особистості: психодинамічної, поведінкової, гуманістичної, теорії рис і типів, соціально-когнітивної. Особистість як продукт історичного розвитку. Позиція та вчинок як ознаки особистості. Значення теорій особистості для розуміння управлінської взаємодії.

Тема 6. Особистість керівника та стиль управління (ЗК6, ЗК8, ЗК9, СК3, РН1, РН9, РН14).

Особистість керівника. Саморозвиток особистості керівника у напрямі соціальної адекватності. Особистість керівника та стиль управління: авторитарний, демократичний, ліберальний, а також ситуаційний підхід. Вольові властивості особистості, їх роль у реалізації функцій управління. Особистісні й функціональні якості керівника. Психологічний портрет керівника. Лідерство й керівництво: спільне та відмінне. Управлінська компетентність.

Тема 7. Трудовий колектив: групові процеси й міжособистісні взаємовідносини (ЗК8, ЗК9, СК3, РН1, РН13, РН14).

Сутність і класифікація соціальних груп. Взаємовідносини людей у групах. Групова диференціація. Колектив та його ознаки. Трудовий колектив. Психологічні аспекти колективної діяльності людей в умовах управлінських відносин. Особистість у трудовому колективі: статус, соціальні ролі, групові норми та цінності. Психологічна сумісність. Психологія міжособистісних взаємовідносин у трудовому колективі. Командні ролі за Р. М. Белбіном.

Тема 8. Управлінські впливи та соціально-психологічний клімат у колективі (ЗК8, ЗК9, СК3, СК9, РН9, РН13, РН14).

Психологія управлінських впливів. Сутність та характеристика соціально-психологічних методів управління трудовим колективом. Критерії стабільності трудового колективу. Передумови виникнення деструктивних тенденцій у трудовому колективі та їх попередження. Соціально-психологічний клімат: ознаки, чинники, методи вивчення. Формування сприятливого психологічного клімату в колективі. Психологічна безпека працівників як умова клімату та роль керівника в її забезпеченні.

Змістовий модуль 2

Тема 9. Організаційна поведінка: трудова поведінка й тип організації (СК1, СК3, РН1, РН9).

Поняття поведінки та її види. Трудова поведінка. Ставлення до праці як характеристика трудової поведінки. Суб'єктивна й об'єктивна оцінка ставлення людини до праці. Залученість до роботи. Психофізіологічні регулятори поведінки людини в організації. Соціально-психологічний тип організації та його вплив на формування окремих поведінкових характеристик. Фази організаційного онтогенезу та їх зв'язок із типами поведінки. Організаційна культура.

Тема 10. Деструктивна поведінка в організації та психологічний саботаж (СК3, СК9, РН1, РН9, РН12).

Характеристика негативних і позитивних поведінкових компонентів. Продуктивна ділова взаємодія як ознака домінування раціональних поведінкових компонентів. Сутність і наслідки деструктивного протистояння. Характерологічна, деструктивна, девіантна та делінквентна поведінка. Сутність і наслідки психологічного саботажу. Конфлікти в організації: причини, динаміка, способи врегулювання. Заходи подолання та упередження психологічного саботажу в організації.

Тема 11. Спілкування в організації (ЗК8, СК1, РН13).

Спілкування в організації. Структура та засоби спілкування. Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, інтерактивна та перцептивна. Стилі спілкування. Склад та специфічні ефекти міжособистісного сприймання (первинності, новизни, ореолу, проєкції). Невербальне спілкування та його кінесичні особливості. Проксемічні особливості невербального спілкування. Комунікативні бар'єри в організації та шляхи їх подолання.

Тема 12. Ділове спілкування, переговори та публічний виступ (ЗК6, ЗК8, СК3, РН9, РН13).

Ділове спілкування. Структура та психологічні прийоми ділового спілкування. Бесіда як форма ділового спілкування. Принципи конструктивної дискусії та полеміки. Психологічні прийоми впливу на партнера. Психологічні аспекти переговорного процесу. Техніка аргументації. Психологічні особливості публічного виступу. Імідж ділової людини як елемент невербального спілкування. Етика ділового спілкування.

Тема 13. Принципи й методи соціально-психологічного дослідження в управлінні (СК1, СК7, РН1).

Поняття соціально-психологічного дослідження та його структура. Мета, об'єкт і предмет соціально-психологічного дослідження. Місце та роль соціально-психологічного дослідження в управлінській діяльності. Принципи соціально-психологічного дослідження в соціально-економічних системах. Методи: наукове спостереження та його види, методи опитування, експериментальні дослідження, їх переваги й недоліки, тестування. Соціально-психологічний клімат і психологічна згуртованість як об'єкти дослідження. Етичні вимоги до дослідження.

Тема 14. Обробка, валідність і використання результатів соціально-психологічного дослідження (ЗК6, СК7, РН1, РН9).

Алгоритм та принципи автоматизації обробки матеріалів соціально-психологічного дослідження. Первинна обробка даних і елементарні статистичні показники. Оцінка точності та валідності результатів. Інтерпретація та подання результатів. Процедура використання результатів досліджень в управлінській діяльності: від діагностики до управлінського рішення. Конфіденційність та етика роботи з даними працівників.

Тема 15. Стрес, психічне перевантаження та управління в екстремальних ситуаціях (ЗК6, СК3, СК9, РН1, РН12).

Ризик психічного перевантаження в управлінській діяльності, його причини та наслідки. Професійне вигорання керівників і працівників. Психологічні аспекти та проблеми управління в екстремальних ситуаціях. Поняття стресу. Причини стресу. Фактори стресу: організаційні та особистісні. Стресове навантаження. Управління в умовах воєнного стану й невизначеності: психологічна підтримка працівників.

Тема 16. Психогігієна керівника та психологічна служба організації (ЗК8, ЗК9, СК9, РН12).

Засоби психологічного захисту. Основні методи психогігієни керівника. Способи боротьби зі стресом. Методи профілактики стресу. Релаксація. Принципи релаксації: переключення та компенсація. Психологічна служба організації та її функції. Інтегральна структура психологічної служби організації. Взаємодія керівника з психологом. Підсумки курсу.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Змістові модулі	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Семінарські	Самостійна робота
№ 1	**Змістовий модуль 1**				
	Тема 1. Психологія управління як прикладна галузь психологічних знань.	9	2	1	6
	Тема 2. Наукові школи психології управління та психологічні аспекти організованої діяльності.	10	2	2	6
	Тема 3. Управлінський процес і управлінські відносини.	9	2	2	5
	Тема 4. Фундаментальні психологічні закони управління.	9	2	2	5
	Тема 5. Особистість як суб'єкт управління: теорії особистості.	9	2	1	6
	Тема 6. Особистість керівника та стиль управління.	9	2	2	5
	Тема 7. Трудовий колектив: групові процеси й міжособистісні взаємовідносини.	9	2	2	5
	Тема 8. Управлінські впливи та соціально-психологічний клімат у колективі.	9	2	2	5
	Модульний контроль № 1	2	–	2	–
	Разом змістовий модуль 1	**75**	**16**	**16**	**43**
№ 2	**Змістовий модуль 2**				
	Тема 9. Організаційна поведінка: трудова поведінка й тип організації.	9	2	1	6
	Тема 10. Деструктивна поведінка в організації та психологічний саботаж.	9	2	2	5
	Тема 11. Спілкування в організації.	9	2	2	5
	Тема 12. Ділове спілкування, переговори та публічний виступ.	9	2	2	5
	Тема 13. Принципи й методи соціально-психологічного дослідження в управлінні.	10	2	2	6
	Тема 14. Обробка, валідність і використання результатів соціально-психологічного дослідження.	9	2	2	5
	Тема 15. Стрес, психічне перевантаження та управління в екстремальних ситуаціях.	9	2	1	6
	Тема 16. Психогігієна керівника та психологічна служба організації.	9	2	2	5
	Модульний контроль № 2	2	–	2	–
	Разом змістовий модуль 2	**75**	**16**	**16**	**43**
РАЗОМ		**150**	**32**	**32**	**86**

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

Назва теми	К-ть годин
Тема 1. Місце психології управління в системі психологічних наук: фундаментальні й прикладні галузі, діяльність практичного психолога в організації.	1
Тема 2. Порівняльний аналіз наукових шкіл психології управління. Організація як соціальна система (навчальний кейс).	2
Тема 3. Структура діяльності керівника: аналіз навчальних ситуацій, психологічні чинники й типові помилки управлінських рішень.	2
Тема 4. Виявлення дії фундаментальних психологічних законів управління в навчальних кейсах. Закони Паркінсона, принцип Пітера й закони Мерфі в діяльності організацій.	2
Тема 5. Теорії особистості в управлінській перспективі: порівняльний аналіз підходів, поняття «позиція» і «вчинок» на прикладах з управлінської практики.	1
Тема 6. Визначення стилю управління за опитувальником, складання психологічного портрета керівника, відмінності між керівництвом і лідерством.	2
Тема 7. Статуси, ролі й групові норми в навчальній групі або команді. Оцінювання психологічної сумісності. Командні ролі за Р. М. Белбіном.	2
Тема 8. Соціально-психологічні методи управління: кейс-аналіз управлінських впливів, ознаки деструктивних тенденцій, заходи формування сприятливого психологічного клімату.	2
Модульний контроль № 1	2
Тема 9. Трудова поведінка й ставлення до праці: аналіз прикладів на різних фазах організаційного онтогенезу, оцінювання залученості до роботи.	1
Тема 10. Види деструктивної поведінки в організації, аналіз кейсу психологічного саботажу, заходи його подолання й упередження.	2
Тема 11. Аналіз комунікативної ситуації за функціями спілкування, ефекти міжособистісного сприймання, невербальні сигнали, комунікативні бар’єри.	2
Тема 12. Рольова гра «Ділова бесіда керівника з підлеглим», підготовка навчальних переговорів і короткого публічного виступу.	2
Тема 13. Розробка програми мінідослідження в організації. Складання анкети для вивчення соціально-психологічного клімату.	2
Тема 14. Обробка навчального масиву даних, побудова таблиць і діаграм, оцінка валідності результатів, висновки й рекомендації керівнику.	2
Тема 15. Оцінювання власного рівня стресового навантаження, аналіз чинників стресу в кейсі, особливості управління в екстремальних ситуаціях.	1
Тема 16. Прийоми релаксації й саморегуляції, індивідуальна програма психогігієни керівника, функції та структура психологічної служби організації.	2
Модульний контроль № 2	2
РАЗОМ	**32**

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма
МОДУЛЬ 1		
Змістовий модуль 1.		
1	**Тема 1. Психологія управління як прикладна галузь психологічних знань** Основна й додаткова література з теми. Предмет, об'єкт і завдання психології управління, її місце серед фундаментальних і прикладних галузей психології. Порівняльна таблиця «психологія управління – організаційна психологія – соціальна психологія – менеджмент». Стисла довідка про роль практичної психології в управлінні організованою діяльністю людей.	6
2	**Тема 2. Наукові школи психології управління та психологічні аспекти організованої діяльності** Порівняльна таблиця шкіл психології управління (автори, ключові ідеї, внесок, обмеження). Прояви ідей школи людських відносин і поведінкових наук у сучасній управлінській практиці. Формальна й неформальна структура обраної організації та психологічні наслідки їх розбіжності.	6
3	**Тема 3. Управлінський процес і управлінські відносини** Ознаки, функції та принципи управлінського процесу. Приклади простих і складних систем управління. Психологічний зміст управлінських відносин і закономірності їх розвитку. Схема діяльності керівника із зазначенням психологічного змісту кожної складової.	5
4	**Тема 4. Фундаментальні психологічні закони управління** Шість фундаментальних законів психології управління та по одному прикладу їх дії в організації. Наслідки порушення закону розщеплення змісту управлінської інформації й способи їх зменшення. Закони Паркінсона, принцип Пітера й закони Мерфі: межі їх пояснювальної сили.	5
5	**Тема 5. Особистість як суб'єкт управління: теорії особистості** Порівняльна таблиця основних теорій особистості та їх значення для управління. Позиція й вчинок як ознаки особистості: приклади з професійної діяльності. Стислий огляд двох сучасних українських публікацій із психології особистості.	6

6	**Тема 6. Особистість керівника та стиль управління** Стилі управління та умови доцільності кожного з них. Психологічний портрет керівника (за відкритими джерелами): особистісні якості, функціональні якості, стиль управління. План саморозвитку керівника у напрямі соціальної адекватності.	5
7	**Тема 7. Трудовий колектив: групові процеси й міжособистісні взаємовідносини** Порівняння соціальної групи, колективу й трудового колективу за ознаками. Статус, соціальні ролі, групові норми й цінності на прикладі обраного колективу. Рекомендації щодо підвищення психологічної сумісності та командної взаємодії.	5
8	**Тема 8. Управлінські впливи та соціально-психологічний клімат у колективі** Соціально-психологічні методи управління трудовим колективом та умови їх ефективного застосування. Критерії стабільності колективу й ознаки деструктивних тенденцій. План заходів щодо формування сприятливого психологічного клімату та підтримання психологічної безпеки працівників.	5
Змістовий модуль 2.		
9	**Тема 9. Організаційна поведінка: трудова поведінка й тип організації** Види поведінки та складники трудової поведінки. Ставлення до праці й залученість до роботи, способи їх оцінювання. Таблиця «фаза організаційного онтогенезу – типові поведінкові характеристики – завдання керівника».	6
10	**Тема 10. Деструктивна поведінка в організації та психологічний саботаж** Порівняння характерологічної, деструктивної, девіантної та делінквентної поведінки за ознаками й наслідками для організації. Форми психологічного саботажу та можливі причини його виникнення. Перелік заходів упередження саботажу й конфліктів у трудовому колективі.	5
11	**Тема 11. Спілкування в організації** Структура спілкування та його функції в організації. Ефекти міжособистісного сприймання та їх вплив на оцінювання підлеглих (приклади). Спостереження за невербальною поведінкою співрозмовників (за їхньою згодою) і узагальнення результатів.	5

12	**Тема 12. Ділове спілкування, переговори та публічний виступ** План ділової бесіди з підлеглим (мета, структура, аргументи, очікувані заперечення). Аргументація для навчальних переговорів із зазначенням інтересів сторін. Публічний виступ тривалістю до 5 хвилин і аналіз елементів власного іміджу.	5
13	**Тема 13. Принципи й методи соціально-психологічного дослідження в управлінні** Програма мінідослідження соціально-психологічного клімату чи згуртованості колективу (мета, об’єкт, предмет, методи, вибірка). Порівняння спостереження, опитування, експерименту й тестування за перевагами та недоліками. Два валідні діагностичні інструменти для вивчення психологічного клімату з обґрунтуванням вибору.	6
14	**Тема 14. Обробка, валідність і використання результатів соціально-психологічного дослідження** Алгоритм обробки матеріалів соціально-психологічного дослідження та можливості його автоматизації. Точність і валідність результатів, способи їх перевірки. Аналітична записка для керівника з рекомендаціями за результатами навчального мінідослідження.	5
15	**Тема 15. Стрес, психічне перевантаження та управління в екстремальних ситуаціях** Причини й наслідки психічного перевантаження в управлінській діяльності. Класифікація організаційних та особистісних чинників стресу з прикладами. Особливості управлінської діяльності в екстремальних ситуаціях та способи психологічної підтримки працівників.	6
16	**Тема 16. Психогігієна керівника та психологічна служба організації** Засоби психологічного захисту й методи психогігієни керівника. Індивідуальна програма профілактики стресу з використанням принципів релаксації. Функції та структура психологічної служби організації. Підсумкова презентація власних висновків із курсу.	5
РАЗОМ		**86**

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Метою виконання індивідуальних завдань є: закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих студентами на теоретичних і практичних заняттях.

Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Психологія управління» включає:

– анотування вивченої додаткової літератури;

– опрацювання визначених проблемних питань та їхнє обговорення на практичних заняттях;

– виконання одного з варіантів індивідуального завдання (перелік наведено нижче).

Вимоги до виконання: обсяг 8–12 сторінок (якщо не зазначено інше), посилання на наукові джерела (не менш ніж 8), презентація до 10 слайдів для захисту. Варіант обирається за номером у списку групи.

Варіанти індивідуальних завдань:

1. Психологічний аналіз управлінської ситуації. Описати реальну або навчальну управлінську ситуацію, виявити дію психологічних законів управління, запропонувати варіанти її розв’язання. Обсяг 6–8 сторінок.

2. Порівняльна характеристика шкіл психології управління. Порівняти три школи за ключовими ідеями, внеском і обмеженнями, показати прояви їх ідей у сучасній практиці управління.

3. Закони Паркінсона, принцип Пітера й закони Мерфі в діяльності організації. Підібрати п’ять прикладів із відкритих джерел, пояснити їх за допомогою психологічних законів управління та запропонувати способи зменшення негативних ефектів.

4. Психологічний портрет керівника. Скласти портрет обраного керівника (за відкритими джерелами) за схемою: особистісні якості, функціональні якості, вольові властивості, стиль управління. Сформулювати висновки.

5. Діагностика стилю управління. Провести за згодою навчальне опитування не менш як 15 осіб щодо стилю керівництва в обраній організації, обробити результати й сформулювати рекомендації.

6. Аналіз структури та сумісності команди. Описати статуси, ролі й норми навчальної групи або команди, оцінити психологічну сумісність і запропонувати заходи оптимізації взаємодії.

7. Програма формування сприятливого психологічного клімату. Розробити програму заходів для колективу з цілями, етапами, відповідальними та критеріями оцінювання результату.

8. Модель психологічної служби організації. Запропонувати структуру й функції психологічної служби для організації обраного типу, описати її взаємодію з керівником і кадровою службою.

9. Аналіз кейсу психологічного саботажу. Проаналізувати кейс: форми, причини та наслідки саботажу. Підготувати план його подолання й упередження.

10. Дослідження залученості до роботи. Підібрати діагностичний інструмент, провести мінідослідження (не менш як 15 осіб, за згодою), інтерпретувати результати з дотриманням етичних вимог.

11. Аналіз комунікативних бар'єрів в організації. Описати бар'єри спілкування на прикладі обраної організації, класифікувати їх і запропонувати шляхи подолання.

12. Сценарій ділової бесіди керівника з підлеглим. Скласти сценарій (мета, структура, аргументи, відповіді на заперечення) і проаналізувати його в рольовій грі.

13. План навчальних переговорів. Підготувати для заданого кейсу позиції та інтереси сторін, аргументацію, варіанти поступок і сценарій завершення. Обсяг 5–6 сторінок.

14. Підготовка публічного виступу керівника. Створити текст виступу тривалістю до 5 хвилин, провести репетицію (за згодою – з відеозаписом), проаналізувати вербальні та невербальні елементи й імідж.

15. Програма соціально-психологічного дослідження. Розробити програму дослідження (мета, об'єкт, предмет, гіпотези, методи, вибірка, етичні вимоги) для вивчення обраної проблеми організації.

16. Аналітична записка за результатами мінідослідження. Опрацювати навчальний масив даних, оцінити валідність результатів і підготувати записку з рекомендаціями керівнику.

17. Індивідуальна програма психогігієни керівника. Скласти програму профілактики стресу й психічного перевантаження на чотири тижні з прийомами релаксації та способами оцінювання її ефективності.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час викладання навчальної дисципліни застосовують такі методи навчання:

Результат навчання	Методи навчання
РН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	Вербальні методи (лекція, пояснення) Наочні методи (презентація) Практичні методи (розв'язання кейсів, рольові та ділові ігри, аналіз управлінських ситуацій, навчальні переговори, мінідослідження) Дискусійний метод Дослідницький метод Проблемний метод Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, виконання завдань, проведення розрахунків, підготовка доповідей, написання тез)
РН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	Вербальні методи (лекція, пояснення) Наочні методи (презентація) Практичні методи (розв'язання кейсів, рольові та ділові ігри, аналіз управлінських ситуацій, навчальні переговори, мінідослідження) Дискусійний метод Дослідницький метод Проблемний метод Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, виконання завдань, проведення розрахунків, підготовка доповідей, написання тез)
РН12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.	Вербальні методи (лекція, пояснення) Наочні методи (презентація) Практичні методи (розв'язання кейсів, рольові та ділові ігри, аналіз управлінських ситуацій, навчальні переговори, мінідослідження) Дискусійний метод Дослідницький метод Проблемний метод Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, виконання завдань, проведення розрахунків, підготовка доповідей, написання тез)
РН13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.	Вербальні методи (лекція, пояснення) Наочні методи (презентація) Практичні методи (розв'язання кейсів, рольові та ділові ігри, аналіз управлінських ситуацій, навчальні переговори, мінідослідження) Дискусійний метод Дослідницький метод Проблемний метод Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, виконання завдань, проведення розрахунків, підготовка доповідей, написання тез)
РН14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.	Вербальні методи (лекція, пояснення) Наочні методи (презентація) Практичні методи (розв'язання кейсів, рольові та ділові ігри, аналіз управлінських ситуацій, навчальні переговори, мінідослідження) Дискусійний метод Дослідницький метод Проблемний метод Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, виконання завдань, проведення розрахунків, підготовка доповідей, написання тез)

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Перевірка досягнення результатів навчання здійснюється з використанням таких методів:

Результат навчання	Методи контролю
РН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	Усне опитування, тестові міні-контрольні роботи, робота в групі, взаємоконтроль, рецензування відповідей інших студентів, перевірка виконання та захист індивідуальних завдань, підсумковий контроль, екзамен
РН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	Усне опитування, тестові міні-контрольні роботи, робота в групі, взаємоконтроль, рецензування відповідей інших студентів, перевірка виконання та захист індивідуальних завдань, підсумковий контроль, екзамен
РН12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.	Усне опитування, тестові міні-контрольні роботи, робота в групі, взаємоконтроль, рецензування відповідей інших студентів, перевірка виконання та захист індивідуальних завдань, підсумковий контроль, екзамен
РН13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.	Усне опитування, тестові міні-контрольні роботи, робота в групі, взаємоконтроль, рецензування відповідей інших студентів, перевірка виконання та захист індивідуальних завдань, підсумковий контроль, екзамен
РН14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.	Усне опитування, тестові міні-контрольні роботи, робота в групі, взаємоконтроль, рецензування відповідей інших студентів, перевірка виконання та захист індивідуальних завдань, підсумковий контроль, екзамен

10. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає: поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми здобуття вищої освіти.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі тестування.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	**Кількість балів за семестр**
Для здобувача денної форми здобуття вищої освіти	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань модульного або підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	**100**

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	**Кількість балів за семестр (денна форма)**
Виконання завдань під час навчальних занять	40
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	20
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): 1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах 2. Підготовка тез доповідей наукових конференцій	10
Разом за виконання завдань поточного контролю	**60**

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр (денна форма)
Відповіді (виступи) на заняттях	15
Участь у дискусії	5
Виконання тестових завдань	10
Виконання та захист практичних завдань, вправ, кейсів	10
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	**40**

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів під час навчальних занять може використовуватися 100-бальна шкала оцінювання щодо кожного окремого виду робіт. Розрахунок загальної кількості балів, які здобувач може набрати за результатами роботи під час навчальних занять протягом семестру, проводиться за формулою:

$$РНЗ = \sum(Рі \times ВКі) \times КНЗ, \quad (1)$$

де РНЗ – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

Рі – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання і-го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

ВКі – ваговий коефіцієнт за виконання і-го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час навчальних занять за семестр;

КНЗ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти	Кількість балів за семестр
Виконання завдань модульного контролю 1	20
Виконання завдань модульного контролю 2	20
Разом за виконання завдань модульного контролю	**40**

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, склав модульний контроль і набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити цю оцінку в електронному кабінеті, і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і за поточний контроль у сумі набрав 36 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 25–35 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 24 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті у межах окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання результатів і оцінку за відповідну частину освітнього компонента ухвалює викладач за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті у межах цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90–100
B	Добре	82–89
C		74–81
D	Задовільно	64–73
E		60–63
FX	Незадовільно	35–59
F		0–34

11. ГЛОСАРІЙ

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Психологія управління	management psychology
2	Управління	management
3	Управлінський процес	management process
4	Управлінські відносини	managerial relations
5	Управлінське рішення	managerial decision
6	Організація	organization
7	Особистість	personality
8	Самооцінка	self-esteem
9	Керівник	manager
10	Лідер	leader
11	Лідерство	leadership
12	Стиль управління	management style
13	Соціальна група	social group
14	Трудовий колектив	work collective
15	Команда	team
16	Соціальна роль	social role
17	Групова норма	group norm
18	Психологічна сумісність	psychological compatibility
19	Згуртованість	cohesion
20	Соціально-психологічний клімат	socio-psychological climate
21	Психологічна безпека	psychological safety
22	Управлінський вплив	managerial influence
23	Мотивація	motivation
24	Організаційна поведінка	organizational behavior
25	Трудова поведінка	work behavior

26	Залученість до роботи	work engagement
27	Організаційна культура	organizational culture
28	Деструктивна поведінка	destructive behavior
29	Девіантна поведінка	deviant behavior
30	Психологічний саботаж	psychological sabotage
31	Конфлікт	conflict
32	Спілкування	communication
33	Ділове спілкування	business communication
34	Невербальне спілкування	nonverbal communication
35	Переговори	negotiation
36	Публічний виступ	public speaking
37	Імідж	image
38	Соціально-психологічне дослідження	socio-psychological research
39	Валідність	validity
40	Стрес	stress
41	Професійне вигорання	professional burnout
42	Психогігієна	psychological hygiene
43	Релаксація	relaxation
44	Психологічна служба організації	organizational psychological service

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Атаманчук Н. М. *Кризова психологія* : конспект лекцій : навч. посіб. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. 142 с.

2. Карамушка Л. М. Психолого-організаційні технології: зміст, структура, види та форми реалізації. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2022. № 1 (25). С. 50–61.

3. Карпілянська М. Д. Дослідження лідерства в роботах українських науковців. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2023. Т. 30, № 4. С. 84–95.

4. Кацавець Р. С. *Психологія особистості* : навч. посіб. Київ : Алерта, 2021. 134 с.

5. Кулеша-Любінець М. М. *Психологічна допомога у надзвичайних ситуаціях* : навч.-метод. комплекс. 2-ге вид. Івано-Франківськ : електрон. вид., 2023. 48 с.

6. *Психологія освітнього менеджменту* : навч.-метод. посіб. / укл. Л. Мафтин. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, 2021. 296 с.

7. *Психологія стресу та стресових розладів* : навч. посіб. / уклад. О. Ю. Овчаренко. Київ : Університет «Україна», 2023. 266 с.

8. Руденко Л. А., Сірко Р. І. *Психологія управління* : підруч. Львів : Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, 2025. 217 с.

9. Стаднік А. В., Ващенко І. В., Мельник Ю. Б. *Актуальні питання психології управління* : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : ХОГОКЗ, 2024. 306 с. DOI: 10.26697/9786177089154.2024 (дата звернення: 20.08.26).

10. Шастко І. М. *Психологія лідерства та професійної успішності* : навч.-метод. комплекс. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2021. 162 с.

11. ISO 45003:2021. Occupational health and safety management – Psychological health and safety at work – Guidelines for managing psychosocial risks. Geneva : International Organization for Standardization, 2021.

12. Robbins S. P., Judge T. A. *Organizational Behavior*. 19th ed., global ed. Harlow : Pearson, 2024. 798 p.

Допоміжна література:

13. Алексєєва І. П., Демченко Н. І. Психологічні чинники професійного вигорання ІТ-фахівців під час воєнних конфліктів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2024. Вип. 2 (25). С. 29–37.

14. Андрєєва Я. Ф., Щотка О. П. Адаптаційний потенціал персоналу організацій в корпоративних культурах різного типу. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2022. № 1 (25). С. 7–15.

15. Бахмутова Л. М., Мірошниченко О. А. Домінуючі стилі поведінки в конфліктних ситуаціях серед фахівців різних вікових категорій, що працюють в екстремальних умовах діяльності. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2024. Т. 31, № 1. С. 80–92.

16. Карамушка Л. М. Технології забезпечення психічного здоров’я та благополуччя персоналу організацій в умовах війни: рівні, форми та етапи реалізації. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2024. Т. 33, № 3–4. С. 20–30.

17. Карпілянський Д. А., Карпілянська М. Д. Сутність електронного лідерства та його основні завдання в комерційних організаціях. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2025. Т. 37, № 4. С. 86–97.

18. Коваленко О. В. Феномен управлінської компетентності офіцерів Повітряних Сил Збройних Сил України як предмет теоретико-методологічного аналізу: психологічний аспект. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2025. Т. 34, № 1. С. 63–73.

19. Мельничук Т. І., Сердюк О. А. Стресостійкість як ресурс психологічного благополуччя працівників освіти. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2025. Т. 37, № 4. С. 129–138.

20. Остапович Д. В., Барко В. В. Особливості міжособистісної комунікації адміністраторів територіальних сервісних центрів МВС України. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2025. Т. 34, № 1. С. 86–97.

21. Пінчук О. І. Програма розвитку здатності фахівців соціономічних професій до попередження та подолання інформаційного стресу. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2025. Т. 34, № 1. С. 98–109.

22. Прошукало І. Л. Тренінгова програма формування організаційної культури як інструменту забезпечення психологічного здоров'я працівників організацій у сфері послуг. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2023. Т. 30, № 4. С. 148–155.

23. Севост'янов П. О., Яновська С. Г., Туренко Р. Л. Психометричні показники та адаптація україномовної версії опитувальника психологічної безпеки на роботі (PSI). *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2024. Т. 31, № 1. С. 105–115.

24. Burlakova I., Sheviakov O. Socio-Psychological Technologies of Professional Health Formation. *Public Administration and Law Review*. 2021. No. 3. P. 54–64. DOI: 10.36690/2674-5216-2021-3-54 (дата звернення: 20.08.26).

Інтернет-джерела:

25. *Електронний архів Державного університету «Житомирська політехніка»* [Електронний ресурс]. URL: http://eztuir.ztu.edu.ua/ (дата звернення: 20.08.26).

26. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського* [Електронний ресурс]. URL: http://www.nbuv.gov.ua (дата звернення: 20.08.26).

27. *Організаційна психологія. Економічна психологія* [Електронний ресурс] : наук. журн. / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України. URL: https://orgpsy-journal.in.ua/ (дата звернення: 20.08.26).

28. *American Psychological Association* [Electronic resource]. URL: http://www.apa.org (дата звернення: 20.08.26).